

Beleidsnota 2021 - 2024

MISSIE, VISIE EN PROFIEL

Stichting Holland Dance Festival heeft statutair tot doel het bevorderen van de danskunst in de ruimste zin des woords. Al ruim dertig jaar werken wij aan het (verder) versterken van de positie van de dans in Nederland door het organiseren van bijzondere dansmanifestaties en -activiteiten. Het is onze missie om dans voor iedereen toegankelijk te maken: voor jong en oud, voor mensen van alle sociale en culturele achtergronden en voor mensen met en zonder beperking.

Enige internationale dansbiënnale van Nederland

Kern van onze activiteiten is het tweejaarlijkse Holland Dance Festival dat wij sinds 1987 organiseren. In deze enige internationale dansbiënnale van ons land presenteren wij opvallende, kwalitatief hoogstaande dansproducties van over de hele wereld, die voor het overgrote deel primeurs voor Nederland zijn en zonder ons festival hier niet te zien zouden zijn. Ook in de edities van 2020, 2022 en 2024 bieden wij het Nederlandse publiek weer een ‘Venster op de wereld’: ons festivalaanbod helpt mensen hun blik te verruimen en kennis te nemen van ‘the state of the art’ in andere landen en culturen. Focuspunten in onze programmering zijn culturele diversiteit, dans voor ouderen en inclusieve dans (waarbij mensen met en zonder beperking met elkaar het podium delen).

Hele jaar door actief: internationale excellentie, educatie en participatie, en talentontwikkeling

Anno 2020 is Holland Dance Festival echter veel meer dan alleen een tweejaarlijks festival. Wij hebben ons in de afgelopen decennia ontwikkeld tot een dansinstelling die, naast het festival:

- het hele jaar door, vanuit alle windstreken, internationale topvoorstellingen naar Nederland haalt, waarbij artistieke excellentie en virtuositeit, op het choreografische én uitvoerende vlak, voorop staan. Wij werken hiervoor samen met theaters en andere partners in Den Haag en door heel Nederland;
- een uitgebreid aanbod aan educatie- en participatieactiviteiten aanbiedt vanuit onze missie om dans voor iedereen toegankelijk te maken, niet alleen om naar te *kijken*, maar ook om zelf te *ervaren*: we willen mensen de kracht en schoonheid van dans aan den lijve laten ondervinden. Wij zijn met dit participatie- en educatieprogramma reeds in 1999 gestart en hebben dit sindsdien consequent aangeboden, waarbij we ons programma steeds zorgvuldig geëvalueerd en aangescherpt hebben. Hierdoor onderscheidt ons aanbod zich van dat van andere aanbieders en vervullen wij op diverse terreinen – dans voor ouderen, inclusiedans en dans in het speciaal onderwijs – een belangrijke voortrekkersrol. In de beleidsperiode 2021-2024 willen wij ons nóg meer op deze kwetsbare groepen in de samenleving richten (*zie verder het hoofdstuk ‘Bevordering van educatie en participatie’*);
- al jarenlang een belangrijke bijdrage levert aan de talentontwikkeling van jonge dansers, choreografen en docenten. De danskunst kan immers niet zonder ‘nieuw bloed’. Nieuwe generaties danskunstenaren zijn onmisbaar voor een bloeiend cultureel landschap in de nabije en verdere toekomst. Wij geven dit speerpunt op tal van manieren vorm, zowel binnen ons voorstellingenaanbod als bij onze maatschappelijke projecten (*zie verder het hoofdstuk ‘Artistieke kwaliteit’, onder ‘Talentontwikkeling’*).

Internationale, nationale, regionale en lokale positie

Holland Dance Festival is een internationaal gerespecteerd instituut, ingebed in een wereldwijd netwerk. Als initiator, presentator en internationale coproductent halen wij artiesten en gezelschappen (vaak voor het eerst) naar Nederland en introduceren andersom regelmatig Nederlandse choreografen en gezelschappen bij buitenlandse programmeurs, festivals en gezelschappen. Wij brengen zo een uitwisseling tot stand van het beste wat de internationale dans te bieden heeft.

Binnen Nederland hebben wij een unieke positie, als enige culturele instelling die zowel een internationale dansbiënnale plus een voorstellingenaanbod door het jaar heen presenteert als ook een uitgebreid participatie- en educatieprogramma realiseert. Onze activiteiten hebben een landelijk(e) uitstraling en bereik. Zo trekken onze dansbiënnale en de nieuwe dansserie die wij in 2019 gestart zijn i.s.m. Luxor Theater Rotterdam en Stichting Droom en Draad bezoekers uit het hele land. Daarnaast is een aantal van onze (festival)producties ook te zien in theaters in Amsterdam, Rotterdam, Tilburg en Delft (en in de toekomst mogelijk ook in andere steden) en presenteren wij van één belangwekkende internationale productie vanaf 2020 jaarlijks een uitgebreide landelijke tournee. Bovendien organiseren wij al meer dan tien jaar een

landelijke tournee van het talentontwikkelingsprogramma *Talent On The Move*, waarmee wij een belangrijke brug slaan tussen kunstonderwijs en beroepspraktijk: derdejaars dansstudenten van Codarts Rotterdam krijgen tijdens een tournee (jaarlijks circa 30 steden) de kans podiumervaring op te doen in werken van zowel gerenommeerde makers als aanstormende choreografietalenten. Bijkomend effect is dat dit programma nieuw, vaak jong danspubliek genereert, dat kennismaakt met de dansers van de toekomst én met Holland Dance Festival.

Ook timmeren wij voortdurend aan de weg om onze lokale en regionale positie te versterken. Dit doen wij mede door bestaande en nieuwe samenwerkingen (aan te gaan) met theaters, dansgezelschappen, maatschappelijke organisaties en bedrijven in Den Haag en in de regio.

ARTISTIEKE KWALITEIT

Het voortdurend streven naar de hoogste artistieke kwaliteit is het uitgangspunt van alle voorstellingen en activiteiten die Holland Dance Festival presenteert, produceert en organiseert. Op het gebied van de internationale dans gaan wij enkel samenwerkingen aan met artiesten en gezelschappen die ertoe doen in de wereld. Variërend van groepen en danskunstenaren die zich ruimschoots bewezen hebben op het wereldtoneel (zoals Diana Vishneva, Mats Ek, Martha Graham Dance Company, Alvin Ailey American Dance Theater, Batsheva Dance Company, Gauthier Dance), tot interessante jonge groepen en makers die prikkelende en vernieuwende voorstellingen presenteren van hoogstaande kwaliteit, uitgaand van uiteenlopende hedendaagse dansstijlen, soms in verrassende combinaties met (cultuurgebonden) traditionele dansvormen.

Ondanks teruglopende financiële middelen hebben we de afgelopen jaren een rijk en veelzijdig programma-aanbod kunnen realiseren dat zich onderscheidt van het overige Nederlandse dansaanbod en daardoor bezoekers uit heel het land heeft weten te bereiken. Zo presenteerden wij alleen al in onze internationale biënnale van 2018 in drie weken tijd 52 voorstellingen van 20 producties met deelnemende danskunstenaren uit 19 landen, waarvan het grootste deel Nederlandse primeurs waren. In de lopende festivaleditie (januari/februari 2020) gaat het om 55 voorstellingen van 17 producties met deelnemende danskunstenaren uit 22 landen en wederom zijn dit vooral Nederlandse primeurs.

Breed en eclectisch met een nadruk op de fysieke dans

Als Holland Dance Festival programmeren wij bewust breed en eclectisch om de internationale dans in al zijn veelzijdigheid te tonen en voor een zo divers mogelijk publiek toegankelijk te maken. We scouten wereldwijd, op zoek naar de mooiste, meest spraakmakende en meest rakende voorstellingen, voorstellingen die het Nederlandse publiek verrassen, betoveren, tot reflectie aanzetten, ontroeren en/of ademloos achterlaten. Wel leggen wij daarbij de nadruk op de fysieke, virtuoze kant van de dans. Wij zijn namelijk van mening dat de dans als zuiver fysieke taal sterk genoeg is om op eigen benen te staan. Vanuit die eigen kracht en authenticiteit kan de danskunst, zoals zij altijd gedaan heeft, uiteraard verbindingen met andere kunst disciplines aangaan, maar wij willen er nadrukkelijk voor waken dat de dans tussen al het theatrale geweld uit het zicht raakt of in één grote multidisciplinaire 'maalstroom' ten onder gaat. De door ons beoogde hoge kwaliteit van onze voorstellingen hebben wij in de afgelopen Kunstenplanperiode naar onze mening bereikt, zo niet overtroffen. Een dergelijke mening blijft natuurlijk altijd subjectief, dus hebben wij deze gestaafd aan reacties en meningen van pers/media, publiek, dansexperts, de internationale danswereld en stakeholders.

'Dansfestival van virtuositeit en veelheid'

de Volkskrant

'The Holland Dance Festival is a good thing, with a wide range of dancing, seriously presented'

The Financial Times

Maatschappelijke activiteiten

Ook bij onze participatie- en educatieactiviteiten hebben wij kwaliteit hoog in het vaandel staan, in artistieke en didactische zin. Wij werken alleen met professioneel opgeleide en – in doelgroep en dansstijl – gespecialiseerde docenten. Met ‘teacher training courses’ helpen wij deze docenten om hun kennis verder te verdiepen; hiervoor doen wij regelmatig een beroep op buitenlandse experts. Wij werken ook samen met de dansacademies in Nederland om dansdocenten in opleiding uit te dagen zich, met onze hulp, in het werken met specifieke, kwetsbare doelgroepen te bekwamen.

Talentontwikkeling

Een uiterst belangrijk onderwerp bij het streven naar en handhaven van artistieke kwaliteit is talentontwikkeling. Wil de danskunst van hoogstaand niveau blijven, dan moet doorlopend geïnvesteerd worden in de ontwikkeling van nieuwe generaties dansers, choreografen en docenten. Holland Dance Festival hecht er dan ook zeer aan om op dit gebied een actieve rol te spelen. Wij doen dit onder meer op de volgende wijzen:

- Voor onze programmering zijn wij continu op zoek naar nieuwe, veelbelovende, in Nederland nog niet of nauwelijks bekende choreografen en dansers. Wij bieden hun kansen om zich binnen een internationale context te presenteren, bijvoorbeeld op kleinere podia als Theater De Veste in Delft, Theater aan het Spui en Korzo theater, beide in Den Haag. De productie die wij voor elke festivaleditie met Korzo ontwikkelen, is vervolgens ook op andere Nederlandse podia te zien. Ook voor (jonge) danskunstenaars in Nederland is het belangrijk kennis te kunnen nemen van wat er op internationaal gebied speelt, qua ontwikkelingen, nieuwe trends en nieuwe makers, dansers en docenten.
- Met de landelijke tournee *Talent On The Move*, die wij sinds 2009 organiseren, stellen wij jonge dansstudenten van Codarts Rotterdam in de gelegenheid podiumervaring op te doen in werk van zowel aanstormend choreografietalent als gevestigde choreografen. Bijkomende effecten zijn – naast de evidente talentontwikkeling van dansers en choreografen – het levend houden van de Nederlandse danscanon (Kylián, Van Manen, Wubbe, etc.) en de opbouw van een nieuw jong danspubliek verspreid over Nederland.
- Met onze ‘teacher training courses’ en de projecten die wij organiseren in samenwerking met de dansacademies dragen wij bij aan de ontwikkeling van nieuwe generaties dansdocenten, gespecialiseerd in het werken met specifieke, vaak kwetsbare doelgroepen.
- Ook binnen onze participatie- en educatieprojecten neemt talentontwikkeling een belangrijke plaats in. Wij zijn voortdurend op zoek naar talentvolle jonge mensen en helpen deze bij hun ontwikkeling. Een recent voorbeeld betreft een van de deelnemers aan ons programma voor mensen met een beperking: voorheen had deze jongen nog nooit had gedanst, nu is aangenomen bij het gerenommeerde Britse inclusiedansgezelschap Stopgap. Natuurlijk komt er ook tijdens onze educatieprojecten regelmatig nieuw talent bovendien, kinderen en jongeren uit het regulier en speciaal onderwijs die ervoor kiezen zich verder in dans, choreografie – of, voortvloeiend uit ons dans- en voetbalproject *geRAAKt!* – in voetbal te bekwamen.

‘It is absolutely vital that young talent is discovered and developed (...) Judging by this year’s edition of Talent On The Move it is easy to see how Holland maintains its position as a world leader in contemporary dance (...) I would be hard pressed to find even the mildest criticism of any aspect of the evening’s performance. It was all brilliant’

Arts Talk Magazine

VERNIEUWING

Holland Dance Festival staat voor het zichtbaar maken van het beste wat de hedendaagse internationale dans te bieden heeft. Het signaleren en tonen van nieuwe ontwikkelingen, trends, dansstijlen en crossovers staat daarbij voorop, als ook het programmeren van voorstellingen uit landen die opeens een enorme groei doormaken waar het de eigentijdse dans (soms i.c.m. traditionele dansvormen) betreft.

We noemen hier slechts enkele voorbeelden:

- Holland Dance Festival was een van de eersten in Nederland om urban dance/hiphop-voorstellingen te programmeren vanaf het moment dat de urban dance/hiphop (ontstaan 'op de straat') zijn weg naar het theater vond. Een sprekend voorbeeld hiervan is Rennie Harris/Pure Movement, het Amerikaanse gezelschap dat ná zijn debuut op ons festival in 2001 onder meer ook door de Gastprogrammering van Het Muziektheater (nu Nationale Opera & Ballet) werd 'ontdekt'.
- Holland Dance Festival presenteerde voorts als eerste in Nederland voorstellingen van choreografen die nu tot de wereldtop behoren als Gregory Maqoma (Zuid-Afrika, 2001 in HDF), Shen Wei (China, 2003 in HDF) en Emanuel Gat (Israël, 2005 in HDF). Maqoma was met zijn danstheatergroep Vuyani in 2019 in het Holland Festival te zien, achttien jaar ná het Nederlandse debuut van de groep op het Holland Dance Festival.
- Holland Dance Festival haalt gezelschappen en choreografen naar Nederland uit binnen het Nederlandse moderne-dansaanbod minder of nauwelijks bekende landen als Argentinië, Australië, China, Cuba, Egypte, India, Japan, Korea, Macedonië, Nieuw-Zeeland, Turkije en IJsland.
- Door de bewust gekozen veelzijdigheid van onze voorstellingen hebben wij door de jaren heen ook altijd ruimte kunnen geven aan prille ontwikkelingen en trends binnen het internationale dansaanbod, ook op momenten waarop nog niet in alle gevallen (helemaal) vaststond waar deze nieuwe impulsen artistiek gezien toe zouden leiden. Denk bijvoorbeeld aan de invloed van het circus op de dans (Kundle Cru, Knot on Hands, of die van vergaande technologie (*Pixel* van Compagnie Käfig en *KUKA*, waarin de Taiwanese choreograaf/danser Huang Yi optreedt met de gelijknamige robot KUKA), of de mix van urban dance en schaatskunst van het Canadese gezelschap Le Patin Libre.
- Vanaf de oprichting heeft Holland Dance Festival tot doel gehad om een programma-aanbod te tonen dat onderscheidend en aanvullend is op het al bestaande dansaanbod in Nederland. Aan dat principe is nooit getoerd: nog altijd bestaat ons aanbod voor circa 95 procent uit primeurs voor Nederland en niet zelden voor Europa.

Maar ook op andere manieren dragen wij bij aan de vernieuwing van de danskunst in Nederland en daarbuiten:

- Holland Dance Festival heeft altijd een actieve rol gespeeld bij het introduceren van Nederlandse choreografen en gezelschappen bij buitenlandse gezelschappen en festivals, met een groot aantal nieuwe creaties tot gevolg. Een recent voorbeeld daarvan is Stephen Shropshire, die op onze instigatie de afgelopen jaren werken gecreëerd heeft voor New Zealand Dance Theatre (2016) en Danish Dance Theatre (2018).
- Door zowel in ons participatie-programma als in ons festivalaanbod te focussen op de oudere danser en op inclusiedans (het samenbrengen van dansers met en zonder beperking) heeft Holland Dance Festival een belangrijke impuls gegeven aan de zichtbaarheid van deze doelgroepen binnen het Nederlandse dansaanbod én aan de creatie van kwalitatief hoogstaande producties voor deze doelgroepen.
- Op het gebied van inclusie hebben wij in 2010 bovendien het initiatief genomen tot opstelling van een Agenda Inclusieve Podiumkunsten. Met de Agenda – die door gemeente en Rijk is onderschreven – hopen wij een bijdrage te leveren aan de toegankelijkheid van de podiumkunsten voor mensen met een beperking en daarmee dus ook aan een vernieuwing en verrijking van alle podiumkunsten. Uit ervaring weten wij dat juist ook door het werken met dansers met een beperking – fysiek, visueel, auditief, verstandelijk of anderszins – de dans zich verder ontwikkelt en choreografen én andere dansers geïnspireerd raken om nieuw bewegingsmateriaal te ontdekken.
- Ook dragen wij met onze talentontwikkelingsprogramma's, waaronder *Talent On The Move* als ook onze educatie- en participatieprojecten, voortdurend bij aan de ontwikkeling van nieuwe generaties choreografen, dansers en docenten, en daarmee aan essentiële vernieuwingen binnen de danskunst.

Zonder traditie geen vernieuwing

Bij het bovenstaande nog twee opmerkingen:

- Zoals bij 'Missie, visie en profiel' al opgemerkt, kiezen wij in onze programmering bewust voor de fysieke, virtueuze kant van de dans. Wij zijn daarbij van mening dat de danskunst vanuit haar eigen authenticiteit en kracht haar vernieuwing moet realiseren. De recente geschiedenis heeft dat ook bewezen. Nieuwe danstechnieken als Gaga (Ohad Naharin), Countertechniek (Anouk van Dijk) en Flying Low & Passing through (David Zambrano) en nieuwe manieren om aan bestaande danstechnieken een totaal andere lading te geven (met natuurlijk voorop William Forsythe) laten zien dat de belangrijkste danskunstvernieuwingen zich de afgelopen decennia hebben voortgedaan binnen het spectrum van de pure, fysieke dans.
- Tegelijkertijd zijn wij van mening dat vernieuwing gevoed moet worden vanuit een duidelijk besef van de geschiedenis van de danskunst en van kennis van gezelschappen en choreografen die bepalend zijn geweest voor die geschiedenis. Opzettelijk besteedt Holland Dance Festival daarom ook regelmatig aandacht aan deze 'dansiconen'. Zo haalden wij in 2018 na dertig (!) jaar de Martha Graham Dance Company weer naar Nederland en in 2019 na 25 (!) jaar het Alvin Ailey American Dance Theater, zodat ook nieuwe generaties kennis kunnen nemen van hun belangwekkende 'legacy'. Om dezelfde reden presenteerden wij in 2017 ook *Celebrating Kylián!*, met daarin een groot aantal, al lange tijd niet in Nederland uitgevoerde meesterwerken van Jiří Kylián, en brachten wij i.s.m. Introdans reconstructies uit van vroege NDT-werken als *De Anatomische Les* (Glen Tetley, 1964) en *Rooms* (Anna Sokolow, 1955) en i.s.m. Les Ballets de Monte-Carlo *Le Chant du Rossignol* (George Balanchine, Les Ballets Russes, 1925).

GEOGRAFISCHE SPREIDING ACTIVITEITEN 2021-2024

In de periode 2021-2014 zal Holland Dance Festival niet alleen volop zichtbaar zijn in zijn vestigingsstad Den Haag, maar in toenemende mate door heel Nederland. Vanuit onze missie om dans voor iedereen toegankelijk te maken zoeken wij de verbinding met theaters en andere partners verspreid door het land.

Nieuwe festivaledities

In de komende Kunstenplanperiode presenteren wij twee nieuwe festivaledities, in 2022 en in 2024. Wij werken hiervoor samen met veel partners in Den Haag, maar ook met theaters verspreid door het land, waaronder Luxor Theater Rotterdam, Internationaal Theater Amsterdam, Theater De Veste in Delft, Theaters Tilburg en meer dan dertig andere theaters voor onze tourneeproducties *Talent On The Move* en *Holland Dance Festival On Tour* (zie voor laatstgenoemd initiatief verderop). Ons streven is om van Holland Dance Festival een festival maken dat zich – nóg meer dan nu al het geval is – kan meten met andere belangwekkende internationale podiumkunstenfestivals en daardoor een aantrekkingskracht op bezoekers door heel Nederland én daarbuiten heeft.

Inhoudelijk kunnen wij over de komende festivaledities op dit moment het volgende zeggen:

- De 2022-editie staat in het teken van de opening van AMARE, het nieuwe huis van Nederlands Dans Theater, Residentie Orkest en Koninklijk Conservatorium en tevens onze nieuwe vaste speelplek. Wij hebben daarom met Nederlands Dans Theater afgesproken om deze festivaleditie gezamenlijk vorm te geven. Hierdoor komt Den Haag nog sterker op de kaart te staan als 'Europese dansstad'. Voorts zijn er voor deze festivaleditie projecten in voorbereiding met onder meer het 40+ Dance On-ensemble uit Duitsland, het Cubaanse gezelschap van de legendarische balletster Carlos Acosta en een coproductie met het Zweedse inclusiedansgezelschap Skånes Dansteater.
- Voor de 2024-editie bereiden wij een grootschalige jeugd-coproductie voor met Maas Theater en Dans. Tevens belichten wij in 2024 dans uit diverse Afrikaanse landen en zijn de thema's dans en ouderen en inclusieve dans wederom speerpunten in het programma. Verder voeren wij onder meer verkennende gesprekken met Meryl Tankard over de herneming van haar grote hit *Merryland*, ooit gecreëerd voor het 40+-ensemble Nederlands Dans Theater 3 en uitgebracht in het Holland Dance Festival 2001.

Voortzetting samenwerking met Luxor Theater Rotterdam en Stichting Droom en Daad

Ter verhoging van onze zichtbaarheid buiten onze vestigingsstad Den Haag hebben wij in 2019 onze samenwerking met Luxor Theater Rotterdam verder geïntensiveerd. Samen zijn wij, met steun van Stichting Droom en Daad, een nieuwe, exclusieve dansserie begonnen, waarbij het doel is om grootschalige internationale topproducties naar Nederland te halen, 'must-see's' voor elke dansliefhebber in ons land. Na de zeer succesvolle aftrap in 2019 door Alvin Ailey American Dance Theater zullen wij de komende periode jaarlijks één of twee buitenlandse topgezelschappen/producties presenteren. Producties waarover inmiddels onderhandeld wordt zijn: *Swan Lakes* (het beroemde balletverhaal verbeeld in vier eigentijdse choreografieën) van het Duitse Gauthier Dance en *Forsythe For The Big Stage* van het Boston Ballet.

Twee uitgebreide landelijke tournees

Al sinds 2009 organiseren wij *Talent On The Move*, dat jaarlijks in circa dertig Nederlandse theaters te zien is. Met dit programma weten wij een nieuw, veelal jeugdig publiek voor dans te interesseren. Daarnaast startten wij in 2020 met een nieuw initiatief: naast de reeds bestaande intensieve samenwerkingen met theaters in Amsterdam, Delft, Rotterdam en Tilburg, organiseren wij vanaf dit jaar jaarlijks een uitgebreide Nederlandse tournee van een belangwekkende internationale productie van een middelgroot dansgezelschap. Dit om onze zichtbaarheid in het land verder te vergroten. Door het samen met andere theaters dragen van de lasten kunnen wij zo ook de kosten reduceren voor het naar Nederland halen van internationale gezelschappen. Wij starten dit jaar met *Bow* van de Zuid-Koreaanse Jeon Misook, een intrigerende voorstelling over de Aziatische traditie van het buigen als begroeting. In 2021 gevolgd door *Kiss*

the Sky van The New Zealand Dance Company, een gezelschap dat al twee keer eerder met veel succes optrad in ons festival. Onderhandelingen voor de daaropvolgende jaren moeten nog plaatsvinden.

Lokaal/regionaal

Wij willen onze unieke positie in Den Haag en omstreken behouden, als enige aanbieder van zowel een internationaal hoogwaardig dansfestival als een uitgebreid programma aan participatie- en educatieve activiteiten. Daarbij is het onze ambitie om, gezien onze grote dansexpertise en ons wereldwijde dansnetwerk, een belangrijke rol te spelen als dansprogrammeur, -presentator en -adviseur in het nieuwe onderwijs- en cultuurcomplex AMARE in Den Haag.

Wat onze maatschappelijke activiteiten betreft willen wij nog zichtbaarder worden in en rond Den Haag, door uit te dragen dat wij er voor iedereen zijn. Dit doen wij onder meer door onze samenwerking met scholen, zorginstellingen en cultuurankers in Den Haag verder uit te breiden en door scholen en zorginstellingen in de regio kennis te laten maken met onze activiteiten.

Bruggenbouwer en verbinder

Binnen de Nederlandse dans neemt Holland Dance Festival de rol in van bruggenbouwer en verbinder. Met gebruik van ons omvangrijke netwerk zijn wij altijd bezig om nieuwe kansen te creëren en nieuwe ontwikkelingen te stimuleren. Dat betekent dat wij ook altijd openstaan voor nieuwe samenwerkingen, met theaters en partners door heel Nederland.

BEVORDERING VAN EDUCATIE EN PARTICIPATIE

Wij bieden mensen niet alleen de mogelijkheid om te *kijken* naar dans, maar ook om de kracht en schoonheid van dans aan den lijve te *ervaren*. Middels een groot aantal participatie- en educatieprojecten, brengen wij de 'samenleving in beweging'. Deze projecten presenteren wij voortaan onder de nieuwe, overkoepelende naam **Holland Dance Festival in de Maatschappij**.

Met Holland Dance Festival in de Maatschappij blijven wij ons richten op alle doelgroepen die wij voorheen ook bedienden: kinderen in het regulier onderwijs, dansliefhebbers, gevorderde dansamateurs, ouderen, mensen met en zonder beperking en wij blijven een connectie tussen dans en sport leggen (met ons succesvolle dans- en voetbalproject *geRAAKt!*). Wel zijn wij tot de conclusie gekomen dat wij in de nieuwe Kunstenplanperiode meer focus moeten aanbrengen. Als kleine dansorganisatie kunnen we niet iedereen even uitgebreid bedienen en daarbij worden sommige doelgroepen ook al ruimschoots bediend door andere dans-/culturele instellingen. Wij kiezen er daarom voor om onze prioriteit de komende jaren vooral te leggen bij de meest kwetsbare doelgroepen in de samenleving: ouderen, mensen met een beperking en kinderen in het speciaal onderwijs. Doelgroepen voor wie het aanbod aan dansactiviteiten meestal beperkt of zelfs niet aanwezig is.

Dans voor ouderen

Wij maken ons sterk voor de positie van ouderen in onze samenleving. Gedreven door onze zorgen over de toenemende vergrijzing én de groeiende eenzaamheid onder ouderen spannen wij ons in om ouderen langer vitaal te laten zijn en bij te dragen aan meer verbinding en sociale contacten, zowel tussen ouderen onderling, als tussen uiteenlopende leeftijdsgroepen. Dans kent geen taalbarrières, neemt sociale verschillen weg en helpt mensen om zich te uiten, ook waar dat met woorden niet (meer) mogelijk is. Daarbij zorgt dans voor plezier en ontspanning en kan het bijdragen aan gevoelens van vrijheid en geluk. Bovendien, zo blijkt uit recent onderzoek, is dans een goed instrument om veroudering van het brein en daaraan gerelateerde ziektes als Alzheimer tegen te gaan (<https://m.medicalxpress.com/news/2017-08-reverse-aging-brain.html>). Vanwege dit alles zijn wij al een aantal jaren zeer actief in het leggen van een connectie tussen kunst/dans en de zorgsector. Wij werken hiervoor nauw samen met Zorggroep Florence in Den Haag, waarbij wij in verschillende tehuizen van Florence danslessen organiseren voor kwetsbare ouderen. Wij streven ernaar om dit aanbod in de komende beleidsperiode verder uit te breiden.

Daarnaast organiseren wij sinds 2014 ons 55+-community-project *Good [old] Times* voor vitale ouderen, dat actief invulling geeft aan het begrip 'lifelong learning'. De *Good [old] Times*-deelnemers volgen een danscursus die uitmondt in een informele presentatie. Tweejaarlijks wordt er een productie gemaakt met een professionele choreograaf. Tijdens onze festivals van 2016 en 2018 gingen respectievelijk *Good [old] Times: My tasteful life* en *Good [old] Times: Into my arms* in première, waarvan de eerste ook in Londen te zien was, op speciale uitnodiging van het prestigieuze Britse Sadler's Wells Theatre. Beide edities werden geestdriftig onthaald door deelnemers, pers en publiek. Voor de editie van dit jaar, getiteld *Luna*, werken de geselecteerde ouderen samen met urban-choreografe Junadry Leocaria.

'Mijn 92(!)-jarige moeder zit in een rolstoel, maar dat belemmert haar niet om mee te 'dansen'. De docenten van Holland Dance Festival weten precies wat sommige ouderen níet kunnen en bedenken altijd aanpassingen om hen tóch mee te laten doen. De dans activeert zóveel: het lichaam wordt soepel, de ouderen genieten van de livemuziek, dansen is een goede

geheugentraining, er is interactie in de groep en de mensen worden er blij van'

Nana Neuteboom

Dans mét en zónder beperking

Ook maken wij ons al jaren hard voor een grotere zichtbaarheid van de inclusiedans in Nederland: dans die geen onderscheid maakt tussen mensen met en zonder lichamelijke of verstandelijke beperking. Met ons programma *DanceAble* willen wij drempels verlagen en vooroordelen wegnemen. Dat is hard nodig, want Nederland loopt, vergeleken met ons omringende landen, behoorlijk achter op het gebied van inclusiedans. Naast dat wij iedereen de kans bieden om te dansen, willen wij vooral ook de opvatting onderuithalen dat schoonheid in de dans gerelateerd zou zijn aan motorische volmaaktheid en perfecte lichamen. Immers, dansers met een beperking kunnen hun publiek evenzeer raken, ontroeren, verbazen en vermaken, en ze kunnen evengoed excelleren.

Na drie succesvolle edities van ons *DanceAble*-event werken we verder aan het inclusiever maken van de Nederlandse dans door doorlopend lessen en masterclasses te verzorgen, voorstellingen van hoge kwaliteit te programmeren, opdrachten voor nieuwe producties te geven en in Europees verband samen te werken om dans toegankelijker te maken vanuit alle invalshoeken. In 2019 presenteerden wij tijdens *DanceAble #3* de Agenda Inclusieve Podiumkunsten aan het Ministerie van OCW, die op initiatief van ons en LKCA samen met de sector is opgesteld. De daarin gestelde doelen zijn leidend in al onze activiteiten. Daarnaast staan er tijdens het Holland Dance Festival 2020 maar liefst drie inclusieve producties op het programma en werken wij met EO/NPO aan een documentaireserie over inclusiedans die in 2021 uitgezonden zal worden. Onze inzet is om inclusiedans zozeer in onze activiteiten te integreren dat een apart label straks niet meer nodig is.

'Voor een zinderende dansshow heb je heus niet álle ledematen nodig'

de Volkskrant over het tweede DanceAble Event, 2017

Met onze focus op ouderen en mensen met een beperking en de samenwerkingen die wij hiervoor zijn aangegaan (met onder meer het LKCA, de door Creative Europe ondersteunde projecten Europe Beyond Access en DOPODO, de Britse Stopgap Dance Company, het Duitse gezelschap Dance On, Zorggroep Florence en Zorggroep Middin) hebben wij voor een belangrijke verbreding en verrijking van het cultuuraanbod gezorgd, zowel binnen het professionele dansaanbod als op participatiegebied. Maar ook voor een groeiend bewustzijn (in de culturele sector, het onderwijs én de politiek) dat deze doelgroepen een evenredige plaats binnen het culturele leven toekomt.

Dans in het regulier en speciaal onderwijs

Ook ten aanzien van de jeugd kan dans een belangrijk instrument zijn om in te spelen op actuele ontwikkelingen, zoals de toenemende 'bewegingsarmoede' onder de jeugd en thema's als pesten, culturele diversiteit en integratie/inclusiviteit. Onder de term 'Onwijs Dansonderwijs' vallen al onze educatieactiviteiten gericht op het regulier onderwijs en sinds kort ook specifiek op het speciaal onderwijs.

Regulier onderwijs

Op basis van onze ervaringen met onze programmaliijn Dans & sport blijven wij ons voetbal- en dansproject *geRAAKt!*, dat wij samen met ADO Den Haag in de Maatschappij ontwikkelden, in de markt zetten. In dit project voor schoolkinderen in groep 4 t/m 8 besteden wij niet alleen aandacht aan de fysieke uitdaging van dans en voetbal, maar ook aan verwante thema's als gezonde voeding, leefstijl, respect versus pesten, het belang van samenwerken en het aftasten van je eigen grenzen. Uiteraard is er ook aandacht voor dans als kunstvorm en proberen we ook talent te scouten en te coachen.

Speciaal onderwijs

Na jarenlange ervaring in het primair en voortgezet onderwijs willen wij deze ervaring combineren met de kennis die in huis is rondom het werken met mensen met een beperking. Wij maken ons de komende jaren dan ook hard voor kwalitatief goed en toepasselijk aanbod voor het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs en het speciaal voortgezet onderwijs en het creëren van lesmateriaal en voorstellingen die specifiek geschikt zijn voor deze groepen. Hierbij wordt niet alleen ons eigen educatieaanbod ingezet, maar ook dat van onze partners.

Spilfunctie

Holland Dance Festival heeft in de afgelopen decennia een spilfunctie ontwikkeld als loket binnen de danseducatie. We blijken goed in staat om de vraag van onderwijsinstellingen te koppelen aan het bestaande en nog te ontwikkelen aanbod van onze partners. Wij brengen dansaanbod naar Den Haag wat hier anders niet te zien zou zijn. Zoals van SALLY Dansgezelschap Maastricht, waarmee wij een intensieve samenwerking hebben voor ons speciaal onderwijs-programma-aanbod.

Publieksonwikkeling

Met ons dansaanbod op het gebied van cultuureducatie en -participatie stimuleren wij talentontwikkeling en publieksonwikkeling. Wij werken altijd in een professionele setting, gebruikmakend van ons eigen docententeam of andere professionals die onze visie onderschrijven en uitdragen.

Omdat wij op diverse terreinen een belangrijke pioniersfunctie vervullen (bijv. inclusiedans en dans voor het speciaal onderwijs), werken wij bij de ontwikkeling van onze programma's en het publicitair uitdragen van onze ideeën altijd samen met kenniscentra en ervaringsdeskundigen. Zo werken wij voor onze inclusiedansprojecten onder meer samen met het LKCA, Zorggroep Middin, Codarts Rotterdam en het Britse inclusiedansgezelschap Stopgap; voor onze onderwijsprojecten met de Cultuurschakel en diverse Haagse scholen; en voor onze ouderenprojecten met Zorggroep Florence en cultuurankers in verschillende Haagse wijken. In Europees verband zijn wij onderdeel van twee grote, door Creative Europe gefinancierde projecten: EBA (*Europe Beyond Access*, gericht op inclusieve podiumkunstensector) en DOPODO (*Dance On, Pass On, Dream On*, gericht tegen leeftijdsdiscriminatie binnen dans en maatschappij).

Onze manier van werving van deelnemers voor onze educatie- en participatieprojecten is altijd 'tailormade', waarbij wij per project focussen op de gestelde doelen. Binnen de strakke regels van de AVG doen wij wat wij kunnen qua registratie van onze deelnemers en hun voorkeuren en behoeften, zodat wij bij vervolgprojecten weten op wat voor manier wij hen het beste kunnen benaderen.

EERLIJKE BELONING EN GEZONDE BEDRIJFSVOERING

Holland Dance Festival werkt al ruim dertig jaar aan het (verder) versterken van de positie van de dans in Den Haag en Nederland, gedreven door onze missie dat we dans voor iedereen toegankelijk willen maken. Structurele overheidssteun is een noodzakelijk fundament om de basis van Holland Dance Festival te financieren. Holland Dance Festival is een kleine maar stabiele organisatie. Al naar gelang onze activiteiten varieert het aantal medewerkers, maar in de basis beschikken wij over een klein team van vaste, ervaren krachten, die samen garant staan voor de noodzakelijke continuïteit. Dit om opgebouwde, gespecialiseerde kennis en kwaliteit te waarborgen.

Raad van Toezicht en bestuurlijk verantwoordelijke

Holland Dance Festival kent als rechtsvorm een stichting en hanteert het Raad van Toezicht-model. De bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt, met uitzondering van het toezicht, bij de statutair bestuurder, algemeen en artistiek directeur Samuel Wuersten. De toezichthoudende functie ligt bij de Raad van Toezicht, bestaande uit leden die hun functie onbezoldigd uitoefenen.

Personeel, salarissen en fair pay

Wij hechten groot belang aan een eerlijke betaling van onze medewerkers. In 2018 zijn wij begonnen de salarissen gelijk te trekken met de cao Toneel en Dans. Dit heeft consequenties gehad voor de activiteitenbudgetten en geleid tot iets minder activiteiten. Ons uitgangspunt is altijd dat gewerkte uren ook daadwerkelijk worden uitbetaald. De enige uitzondering hierop betreft de vrijwilligers die ons met hand-en-spandiensten bijstaan tijdens het tweejaarlijkse festival of andere bijzondere evenementen c.q. drukke perioden.

Met de huidige krapte op de arbeidsmarkt merken wij dat het voor (kleine) culturele organisaties uiterst lastig is om goed opgeleid personeel te vinden. Werkzoekenden kiezen liever voor sectoren waar de lonen hoger liggen. Tegelijkertijd fungeert onze organisatie al jaren als een belangrijke 'springplank': voormalig medewerkers (onder wie starters en stagiaires) hebben na bij ons te hebben gewerkt goede banen gevonden bij grotere culturele instellingen en in het bedrijfsleven.

Sociale dialoog

Wij zijn lid van Kunsten '92 en van de Verenigde Podiumkunstenfestivals. Daarnaast volgen wij nauwgezet het beleid van de vakbonden en de ontwikkelingen op het gebied van de cao en de voor de culturele sector geldende codes.